विषयः- कारुण्यं परमो धर्मः HS

Code no: 12

(12)

कारुण्यं महापुण्यं

ऋतु हेमन्तः। प्रभातस्य वेला। शैत्यं संवर्धयन् शीतः वायुः प्रवहति स्म। सर्वेऽपि कम्बलेन आवृत्ताः शय्यां अवलम्बन्ते स्म। सहसा दूरात् मधुरः परं च शैत्यप्रभावात् प्रकम्पमानः ध्वनिः श्रोत्रमार्गमुपगतः -: "कमनीयानि कुसुमानि सुगन्धीनि पुष्पाणि, क्रीणन्तु गृह्णन्तु इमानि कुसुमानि भवन्तः" इति।

शनैः शनैः सः ध्वनिः कण्णप्पस्य समीपे एव श्रुतिगोचरः जातः। कम्बलात् बहिः मुखम् आनीय गवाक्षेण सः अपश्यत् - काचित् बालिका कण्णप्पस्य गृहाङ्गणे पुष्पभाजनं वहन्ति स्थितास्तीति। "प्रभो! कमनीयानि इमानि कुसुमानि" इति प्रार्थयत।

"बालिके! अस्मिन् शीतसमये
कथं त्वं गृहात् बहिः शैत्यं सहसे"?
इति कण्वप्पः अपृच्छत् । सा
शनैः शनैः स्वां दुःखमयीं कथां
अकथयत् । प्रभो! वयं दरिद्राः ।
अहं पितृभ्यां भ्रातृभ्यां च सः शय्यायाः
पार्श्वे वसामि । मम जीवन दातारौ
पितरौ रोगाक्रान्तौ शय्यावलम्बिनौ
च जातौ । ज्येष्ठभ्राता पङ्गुः मूकस्य
जातः । अनुजस्य बालः एव ।
द्वौ एव सेवा कर्तारौ सक्षमौ न
स्तः । ह्यः रात्रौ वयं न किमपि
अभक्षयाम । प्रभाते भोजनाय न
किमपि अस्ति गृहे । एतेषां पुष्पाणां
विक्रयेण यत् धनं लप्स्यते, तेन
पित्रोः भ्रात्रोः मम च भोजनाय
किञ्चित् क्रेतुमिच्छामि । अतः दीनाः

Code no: 12

वयं कथं कथमपि शैत्यं सहामहे इति।

कण्वः अचिन्तयत् - अहो! दारिद्र्यं किं न कारयति। इयं बालिका कथं शैत्यं सहिष्यते। तस्याः पितरौ कथं सहिष्यते। पित्रोः ज्येष्ठ भ्रातरौ वा कथं सहिष्यते। पित्रोः ज्येष्ठ भ्रातरि तस्याः भक्तिः। अनुजे च भ्रातरि यास्याः स्नेहस्य प्रशंसामर्हतः"। एवं विचिन्त्य सः कुसुमानि सर्वाण्यपि गृहीत्वा तस्मै शतं रूप्यकाणि कानिचित् वस्त्राणि च अयच्छत्। सा विस्मयेन मम मुखं विलोकयन्ति अतिष्ठत्। सः तामाश्वासयन् अवदत्। "गृहाण। सर्वमेतत् गृहं च गच्छ। इमानि च वस्त्राणि तव कृते, तव पितरौ भ्रातरौ कृते सन्ति। तेन तव पितरौ भ्रातरौ त्वं च शैत्यात् मुक्ताः भविष्यथ"।

सा रूप्यकानि कानिचित
वस्त्राणि च गृहीत्वा कृतज्ञतापूर्णाभ्याँ
नेत्राभ्यां मां विलोकयन्ति अगच्छत् ।

प्रिय मित्र !

"कारुण्यं परमो धर्म"
भवति ।